

PRZEWODNIK PO MUZEUM

ZECERNIA

Witamy w Grafiska Museet! W pierwszym pomieszczeniu znajduje się zecernia i sklepik muzealny. W pierwszej kolejności zachęcamy do obejrzenia naszych maszyn i innego wyposażenia, a na koniec zapraszamy do naszego sklepiku.

Znajdują się tutaj dwa stoły będące stanowiskiem pracy zecera. Zecer składa tekst z ruchomych czcionek (liter), tworząc wiersze linotypowe, które wraz ilustracjami składają się na formę drukową. ►

▲ Stanowiska zecerskie reprezentują „nowszy” typ z płaską powierzchnią roboczą. Zastąpiły one ukośne stanowiska zecerskie (można je zobaczyć w hali wystawowej) na początku lat 20-tych XX wieku, gdy ręczne składanie dłuższych tekstów zostało zastąpione składem maszynowym. Stanowiska noszą nazwę regałów i zawierają szereg kaszt (szuflad), w których przechowywane są różne kroje czcionek.

◀ Maszynę zecerską, nazwaną linotypem, skonstruował Ottmar Mergenthaler, amerykański wynalazca pochodzenia niemieckiego. Pierwsza taka maszyna została wykorzystana przez gazetę New York Times w 1886 roku. Pierwszy egzemplarz w Szwecji pojawił się w 1898 roku w gazecie Svenska Dagbladet, natomiast pierwsza maszyna zecerska w Linköping została zakupiona przez gazetę Östgöta Correspondenten w 1901 roku. Maszyna znajdująca się w naszym muzeum jest marki Intertype i została wyprodukowana około 1960 roku. Dzięki wprowadzeniu maszyny zecerskiej szybkość składu zwiększyła się pięć-sześciokrotnie.

DRUKARNIA

◀ W muzeum znajduje się szereg ręcznych pras drukarskich typu stołowego. Drukowane są na nich głównie serwetki, a także inne mniejsze druki takie jak kartki z podziękowaniami, wizytówki itp. Pras ręczne pochodzą z XIX wieku i późniejszego okresu. Ze względu na ograniczoną ilość miejsca stoją one także w zecerni.

Muzeum posiada także trzy prasy z podawaniem ręcznym: prasę Victoria z napędem nożnym, prasę Monopol oraz prasę Chandler & Price, która została wyposażona w silnik elektryczny. ►

◀ Prasa Heidelberg, w Szwecji popularnie nazywana „Vingen”, to prawdopodobnie maszyna, która sprzedawała się na świecie w największej liczbie egzemplarzy. Jej podstawowa konstrukcja pojawiła się już w 1914 roku, ale później była ciągle udoskonalana. Do 1985 roku prasa ta była produkowana w Niemczech, a następnie przez pewien czas w Czechosłowacji. Jest w dalszym ciągu wykorzystywana w wielu drukarniach na całym świecie. Jest to nasza jedyna automatyczna prasa, w której podawanie i odbieranie papieru odbywa się maszynowo.

W głębi pomieszczenia stoi prasa korektorska. Była ona wykorzystywana do wykonywania próbnych odbitek do korekty i i zatwierdzenia przez klienta. Jest to jedyna prasa cylindryczna będąca w posiadaniu muzeum. Wszystkie pozostałe to prasy typu dociskowego, w których płaska metalowa płyta dociska papier do pokrytej farbą powierzchni (formy). ►

PAPIER I INTROLIGATORNIA

W drukarni znajduje się niewielki warsztat, w którym parę razy w tygodniu ma miejsce ręczna produkcja papieru. Surowcem jest głównie bawełna z dodatkiem wody i skrobi. Bawełna jest mielona w naszym „holendrze”, który jest rodzajem młynka. Jako surowiec wykorzystywane są także tkanina dżinsowa i odchody łosia.

W głębi ostatniego pomieszczenia znajdują się przykładowe urządzenia introligatorskie oraz przykłady różnych rodzajów opraw książkowych.

HALA WYSTAWOWA

Przejdźmy teraz do drugiej części muzeum i hali wystawowej, gdzie zgromadzono starsze urządzenia. Na wprost znajdują się materiały pokazujące, jak wyglądała produkcja gazety w „epoce ołowiu”. Zaprezentowano tam stuletni egzemplarz gazety Östgöta Correspondenten.

W głębi pomieszczenia znajduje się regał, jaki wykorzystywano w czasach, gdy cały skład tekstu odbywał się ręcznie. Można tu także zobaczyć urządzenie odlewnicze do czcionek ołowianych, które prawdopodobnie jest bardzo podobne to tego, które wynalazł Gutenberg. *Zachęcamy do wpisania się do naszej książki gości!*

Po przeciwnej stronie stoi maszyna zecerska Typograph z 1907 roku. Zaprojektował ją John R. Rogers, który wcześniej był współpracownikiem Ottmara Mergenthalera w firmie Linotype, jako tańszą alternatywę dla linotypu.

Na szufladach obok leży płyta dociskowa zamówiona przez drukarnię G. Björckegrena z Linköping w 1753 roku. Płyta dociskowa to ta część prasy, która dociska papier do pokrytej farbą formy drukowej.

Pośrodku zdjęcia widzimy prasę Stanhope z 1847 roku. Ten egzemplarz został zamówiony przez gazetę Östgöta Correspondenten, a wyprodukowała go firma Munktells Verkstäder z Eskilstuny.

Z przodu na zdjęciu widoczny jest tygiel odlewniczy. Roztapiano w nim stop ołowiu, z którego odlewano stereotypy płaskie, na przykład materiały z biur ogłoszeń, ilustracje itp.

Na ekranie w hali wystawowej można obejrzeć filmy prezentujące dawne techniki drukarskie i działalność muzeum. Malowidła na ścianach pomieszczeń wykonali Pål Rydberg i Annika Elmqvist w 1985 roku.

O GRAFISKA MUSEET

Grafiska Museet jest prowadzone przez stowarzyszenie utworzone w 1994 roku. Lokal jest wynajmowany od gminy za pośrednictwem Friluftsmuseet Gamla Linköping. Wszystkie prace w muzeum są wykonywane społecznie przez około 30 członków stowarzyszenia. Działalność jest finansowana ze sprzedaży prostych druków, składek członkowskich oraz dotacji. Muzeum pragnie być instytucją żywą i wykorzystuje stare prasy drukarskie i ołowiane czcionki do produkcji druków.

Drukarnia prezentuje się tak, jak mogła wyglądać do połowy XX wieku. Wszystkie maszyny w zecerni i drukarni są sprawne

i wykorzystywane. Maszyny i wyposażenie zostały darowane przez szereg przedsiębiorstw i osób prywatnych. Muzeum wciąż pracuje w oparciu o wynalazek Johanna Gutenberga z połowy XV wieku, czyli pomysł, który przetrwał w zasadzie 500 lat. Polegał on na odlewaniu pojedynczych liter, które następnie były składane w słowa i zdania. Po wydrukowaniu litery były umieszczane z powrotem w swoich szufladach do ponownego wykorzystania. Forma drukowa składa się z materiału położonego wyżej i niżej. Wystające powierzchnie są pokrywane farbą, a następnie dociskany jest do nich papier i w ten sposób powstaje odbitek.

SKLEPIK

Zapraszamy do wsparcia działalności muzeum poprzez zakupy w naszym sklepie. Drukujemy przede wszystkim serwetki, a także szereg innych prostszych druków, na przykład zaproszenia na ślub i programy ślubu. Za niewielką dopłatą możemy na serwetkach umieścić indywidualny tekst.

Jeśli w naszym sklepie nie znajdą Państwo nic godnego uwagi, prosimy o wsparcie muzeum poprzez wrzucenie drobnego datku do naszej banki na mleko.

**Grafiska Museet
i Gamla Linköping**

Rådmanngatan 3, 582 46 Linköping

Tel 013-31 86 19

grafiskamuseet@telia.com

www.tryckerimuseum.se